

Geloven in vrede

Geloven in Vrede is Vredeswerk

Paulien Geitenbeek uit Amsterdam is verbaasd als ik haar vraag om een interview over “Geloven in Vrede”. Ze zegt: “Je kunt het zo gek niet bedenken of het is vredeswerk”.

En eigenlijk heeft zij het veel te druk met vredeswerk in buurthuizen in Amsterdam, namelijk als docente Nederlandse les voor anderstaligen (het zogenaamde “oudkomerstraject”).

En een foto? Nou, vooruit dan, maar wel met haar cursisten erbij.

Paulien (links) met haar cursisten.

Vredesmars tegen de atoomwapens

In 1986 sponsorde Vrouwen voor Vrede drie deelnemers aan de ‘Peace March for Global Nuclear Disarmament’ (de Internationale Vredesmars voor Nucleaire Ontwapening Wereldwijd). Paulien Geitenbeek was één van hen. Ruim

twintig jaar later heeft zij nog steeds contact met haar mededeelnemers (Frans Zoer en Siebe Feenstra).

De deelnemers aan de Vredesmars zijn te voet dwars door de Verenigde Staten van Amerika gelopen om de aandacht te vragen voor nucleaire ontwapening: van Los Angeles naar New York en eindigend in Washington DC. Het was een barre tocht door bergen, woestijnen en

vervuilde en verpauperde gebieden.

Regelmatig werden de Vrouwen voor Vrede op de hoogte gehouden van de ontmoetingen en belevenissen van Paulien (van de noodzaak van goede wandelschoenen en veel echte koffie).

In die tijd leerde Paulien Adrienne van Melle goed kennen en het werd een vriendschap voor het leven. Adrienne coördineerde, inde de sponsorgelden, stuurde pakketten en zij zorgde later voor een vervolg in de vorm van lezingen van Paulien over de Vredesmars.

Paulien: “En het verbod op atoomproeven is er uiteindelijk gekomen! Dat is toch hoopgevend. Daar hebben wij wel een bijdrage aan geleverd, al zullen we misschien niet zelf beleven dat het echt overal ter wereld vrede wordt.”

Verleden jaar werd Adrienne nog eventjes in het zonnetje gezet, 20 jaar na de vredesmars, door Frans en Paulien.

Code Pink tegen de oorlog in Irak

Na de Vredesmars volgen lezingen over kernproeven, over de plannen voor “Star Wars” (een Amerikaans idee voor een anti-kernraketschild in de ruimte) en andere vredesdemonstraties, onder andere in Moskou tijdens het Internationale Vrouwen Vredescongres.

Paulien blijft contact houden met vriendinnen en vrienden die zij tijdens haar vredeswerk heeft leren kennen, tegenwoordig ook via het internet: bijvoorbeeld de protesten van Amerikaanse vredesvrouwen tegen de oorlog in Irak onder de naam “Code Pink” (www.codepink4peace.org).

Grenshospitium

Paulien heeft ook deelgenomen aan een “bezoekgroep”. Deze bezoekgroep ging op bezoek bij vreemdelingen en (uitgeprocedeerde) asielzoekers die in het zogenaamde “grenshospitium” (lees:gevangenis) in Amsterdam Zuidoost opgesloten zaten. De mensen die zij daar bezocht, beschrijft zij vervolgens aan haar vriendenkring en ze geeft hun een naam en een gezicht. Paulien laat geen gelegenheid voorbijgaan om de bewakers met humor te wijzen op de verzochte voorwaarden en veiligheidsvoorschriften, waar de

bezoekers aan moesten voldoen. (Hoe gevaarlijk is een tube tandpasta of een bosje tulpen in de lente?) Door de bezoekgroep is Paulien geïnspireerd

geraakt om juist met die groep mensen die door taalproblemen in een isolement raken, contact te maken. Het begon als vrijwilligerswerk en dat is inmiddels uitgebreid tot een volledige, betaalde baan.

Streven naar vrijheid

Paulien: “Ik weet hoe het voelt om een buitenlander te zijn. In mijn jeugd in Indonesië was ik de enige grote, blonde, stoere Hollandse in een klas vol kleine, elegante en donkere Indonesische kinderen. Ik viel op, ik was anders, ondanks dat ik het gevoel had dat Indonesië ook mijn land, mijn thuis was. Niet veel later heb ik het kolonialisme zien sterven en de Indonesische vrijheidsstrijd van dichtbij gezien. Ik heb er nog steeds moeite mee dat de Nederlandse geschiedenis spreekt over “politioenele acties”: het was een vrijheidsstrijd van mensen die niet meer als tweederangsburger wilden leven in hun eigen land.”

Paulien verhuisde met haar ouders naar de Verenigde Staten en maakte daar kennis met het gedachtegoed van het abolitionisme: de beweging die ernaar streefde de zwarte slaven te bevrijden en burgerrechten te geven. “Tijdens de Vredesmars heb ik in de staat Indiana een huis bezocht van iemand die gevluchte slaven in zijn huis onderdak gaf, tijdens hun vlucht van het Zuiden naar Canada, waar zij in vrijheid konden leven (de underground railroad: de ondergrondse spoorlijn). Deze persoon heeft niet meer meegemaakt dat de slavernij werd afgeschaft, maar hij heeft wel meegeholpen aan de voorbereiding van de afschaffing en dat is ook veel waard.”

Nederlandse les en participatie

Tegenwoordig geeft Paulien in Amsterdam Nederlandse les aan anderstaligen. Het is een cursus Nederlands voor oudkomers: de buitenlandse buurtbewoners die al jarenlang in Nederland zijn, maar nog steeds geen Nederlands kunnen spreken en weinig contact hebben met Nederlanders. Soms zijn ze analfabeet en kunnen ze ook in hun moedertaal niet lezen en schrijven. Paulien: “Van de dromen die ze hadden toen ze naar Nederland kwamen is vaak niets terechtgekomen: ze hoopten op een beter bestaan maar vinden zichzelf terug als tweederangsburgers in onze Nederlandse samenleving. Als ik mijn cursisten zie, dan heb ik bewondering voor hun doorzettingsvermogen en humor, ondanks hun moeilijke situatie.”

In de les gaat het vaak over naar school gaan en over kinderen. Paulien vertelt haar cursisten dan bijvoorbeeld dat in Nederlandse ogen een kindertekening een cadeautje is, dat niet onachtzaam in de prullenbak gegooid moet worden (zoals wel eens gebeurt) en dat het juist de bedoeling is dat ouders participeren bij het onderwijs. Inmiddels is een van haar vroegere cursistes buschauffeur geworden: zij vervoert met een busje kinderen van en naar het speciaal onderwijs.

Een ander voorbeeld: het is Ramadan en een cursist vond dat hij vrij moest krijgen vanwege zijn geloof. Paulien: “Nou ben ik van mening dat je niet iets zomaar moet eisen en dan verwachten dat anderen zich aan jou aanpassen, zoals fundamentalisten (en iemand als Wil-

ders) proberen. We hebben het als volgt opgelost: de hele groep heeft meegedacht en samen beslist dat de cursus tijdens de Ramadan een uur eerder begint en een uur eerder eindigt. De pauze duurt iets langer om de cursisten die moslim zijn de gelegenheid te geven de vasten te verbreken. Uit solidariteit brengt iedereen iets mee: halal producten, fruitsapjes, dadels. En dan zie ik gebeuren dat iedereen zijn best doet om iets mee te brengen en trots is op zijn of haar bijdrage en op het delen van hun cultuur”.

Empowerment

“Ik geef Nederlandse les, maar in feite ook “empowerment”: ik moedig mijn cursisten (en vooral de vrouwen) aan hun talenten te ontdekken en te delen met elkaar, met hun gezin en met de Nederlanders. En we hebben ook gewoon veel lol met elkaar. *Zaai saamhorigheid in plaats van verdeeldheid!* Vrede inspireert mij telkens weer en ik zie om mij heen veel dat hoopgevend is. Denk aan Mandela: van gevangene van

het apartheidsregime tot president van Zuid-Afrika! Dat hebben we toch maar mooi bereikt door vol te houden en te blijven werken aan vrede en rechtvaardigheid.

Natuurlijk zie ik ook de vergrijzing in de vredesbeweging. Maar een beweging is als een golf en kan niet anders dan opkomen en weer wegebben en ergens anders een nieuwe golf vormen.

Laatst hoorde ik een jonger neefje nog zeggen dat hij en zijn leeftijdgenoten ook echt wel bezig zijn met vrede, maar het op hun manier willen doen.”

Regeltante op internationaal niveau

Paulien zegt over de inspirerende rol die Adrienne heeft gespeeld in haar vredeswerk: “Adrienne was een regeltante. In het Engels is er een heel mooi woord voor: an enabler - iemand die anderen in staat stelt om dingen te doen. Adrienne was daar heel goed in en ze heeft een onvoorstelbaar groot aantal mensen in staat kunnen stellen om dingen te doen, voor vrouwen, voor vrede.

Toen ik voor het eerst bij Adrienne aan kwam kloppen, had ik eerlijk gezegd echt geen flauw idee wie ze precies was. Had ik het geweten dan had ik vast het lef niet gehad. Maar het geluk is met de dommen, en dat was een geluksdag voor mij. En wat ze niet allemaal voor mij geregeld heeft!

Maar waar ik van het begin af aan nog het meeste respect voor had, was dat ze oog had voor hoe mensen betrokken kunnen raken bij anderen. Een van de allermooiste voorbeelden daarvan is een project van Vrouwen voor Vrede waar ze erg trots op was: het sturen van schoenendozen met zeep en tandpasta, ondergoed en zo, uit solidariteit naar een vrouw in een vluchtelingenkamp of in andere moeilijke omstandigheden.

En hoezeer die trots terecht was, bleek wel op een vrouwencongres, nu alweer zo'n twintig jaar geleden."

Ontmoeting in Moskou

Paulien vervolgt: "Dit congres ging heel specifiek over vrouwen en kernwapens. Het congres was in Moskou in 1987.

Een jaar na Tsjernobyl en nog in de Koude Oorlog. In de tijd van glasnost een perestrojka: een spannende tijd en plaats. Vrouwen voor Vrede ging met een delegatie van vijf vrouwen naar dit congres, en ik sprong een gat in de lucht toen ik meegevraagd werd. In die tijd regelde Adrienne veel spreekbeurten voor mij hier in Nederland, niet alleen bij Vrouwen voor Vrede, maar ook op scholen en bij andere belangstellenden. Ik hoopte daar in Moskou flink over te kunnen brainstormen, te horen hoe ze dat doen in andere landen, en inspiratie en nieuwe ideeën op te doen.

Zodra we in Moskou aankwamen sloeg Adrienne meteen aan het regelen, ze zat in de organisatie natuurlijk!

Ik ging op zoek naar workshops en

Tijdens het congres in Moskou werd een 'demonstratie' gehouden op een van de grootste boulevards. Derde van rechts, Adrienne van Melle.

besprekingen. Niets, niets, niets op het gebied van “outreach”: het aanbieden van informatie, educatie en inspiratie.

Echt helemaal niets. Zelfs bij Helen Caldicott, outreacher bij uitstek, ging de hele discussie over de positie van een vrouw in een door mannen gedomineerde vredesbeweging.

Dus toen Adrienne vroeg wat ik die dag gedaan had, vertelde ik haar een beetje aangeslagen dat ik echt niet meer wist wat ik er nou te zoeken had. Adrienne zei: “De wandelgangen, Paulien”. Maar nog voor ik haar kon vragen hoe en wat wandelgangen, kwam er alweer iemand haar halen om een of andere crisis te helpen oplossen.

Daar ging ik dus, op zoek naar de wandelgangen en vond ze in de lift. Vijf prachtige Afrikaanse vrouwen, in vol ornaat, stapten in, schitterend gewoon.

Ik was even behoorlijk geïntimideerd, ze waren zo imponerend, maar ze waren de wandelgangen, dus ik vroeg de vrouw naast me waar ze vandaan kwamen en wat ze deden. Ze kwamen uit Zuid Afrika, (twintig jaar geleden betekende dat nog apartheid en Mandela in de gevangenis op Robbeneiland) en ze waren van het ANC. “Waar kom jij vandaan en wat doe jij” werd ik op mijn beurt gevraagd. Toen ik zei: “Nederland, Vrouwen voor Vrede”, greep ze mijn armen en begon me door elkaar te schudden. “You saved my life! You saved my life!” Tegen de andere vrouwen riep ze dat ze in de gevangenis, nadat ze beestachtig gemarteld was, alle werkelijkheid en gevoel dat ze een mens was, echt heel lang helemaal kwijt geraakt was (“completely dehumanized” zei ze). Dat er toen een

schoenendoos van Vrouwen voor Vrede uit Nederland kwam, met zeep en van alles. “En ik werd weer een mens! You saved my life!” De andere vrouwen gingen me ook aanraken, het werd heel emotioneel. We stonden in die lift met natte oogjes te lachen en elkaar te schudden, totdat de chagrijnige Russische liftbediende er genoeg van kreeg en ons eruit duwde.

Toen ik de volgende dag tegen Adrienne zei dat ze helemaal gelijk had gehad wat betreft die wandelgangen, zag ik haar even heel fijntjes glimlachen.

Ze was ontroerd toen ik vertelde wat er was gebeurd. Even heel trots op Vrouwen voor Vrede.

Ik ben ook trots op Vrouwen voor Vrede, en ik ben trots op Adrienne.

Goed gedaan, Meis! You were a GREAT enabler! Heel veel dank! Rust in vrede.”

Paulien Geitenbeek, september 2007

